

Foto ter beschikking gesteld door de heer John van der Linden.

De ‘Resolutie-Metissen’

Maatschappelijke uitdagingen en mogelijkheden voor onderzoek

Delphine Lauwers

Op 1 september 2019 ging een ambitieus onderzoeksproject van start onder de gezamenlijke leiding van het Rijksarchief en de FOD Buitenlandse Zaken. Dit project volgt op de goedkeuring door de Kamer van Volksvertegenwoordigers van een resolutie ‘over de segregatie waarvan de metissen uit de periode van de Belgische kolonisatie in Afrika het slachtoffer zijn geweest’. Omwille van de context waarbinnen het project gezien moet worden en de vragen die deze met zich meebrengt, is een diepgaande reflectie over de juridische, technische, menselijke en ethische aspecten vereist.

Detail van de omslag van een dossier 'Protection mulâtresse X' uit het fonds 'Gerechtspersoneel' van het Ministerie van Koloniën, Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

Belgische overheersing in Afrika en het 'mulattenprobleem'

Onder het Belgische bewind in Afrika (nu de Democratische Republiek Congo, Rwanda en Burundi) werden de metissen geboren uit relaties tussen een witte Europese ouder (in de meeste gevallen, een man) en een zwarte Afrikaanse ouder al snel als een probleem, zo niet als een bedreiging gezien. Door hun eigen bestaan hebben ze de fundamenteën van een systeem uitgedaagd dat gebaseerd is op een theorie die geen nuancering kent: het idee van de superioriteit van het blanke ras ten opzichte van het zwarte ras. Zij belichaamden de onzinnigheid van deze rassen theorie en vormden zo een potentieel gevaar voor de Belgische koloniale orde.

Het 'mulattenprobleem' was het onderwerp van vele debatten binnen de verschillende koloniale staten: internationale congressen, 'wetenschappelijke' overwegingen en doctrines vermenigvuldigden zich, vooral vanaf het begin van de 20ste eeuw. In België bleef de besluiteloosheid vaak de regel tegenover deze personen die zich niet hielden aan het dichotomische koloniale schema. De metissen waren echter het slachtoffer van een segregationistische behandeling, waardoor ze werden geïsoleerd van de lokale bevolking zonder dat ze werden opgenomen in de dominante blanke klasse. Voorschriften moedden koloniale ambtenaren en agenten aan om metiskinderen in specifieke instellingen te plaatsen, vaak gerund door katholieke of protestantse missies. Het was niet ongebruikelijk dat dergelijke kinderen als 'verlaten' werden beschouwd

en onder de voogdij van de staat werden geplaatst, ook als hun Afrikaanse familie voor hen zorgde.

Ten tijde van de onafhankelijkheid werden velen van hen door de koloniale autoriteiten, in samenspraak met de religieuze autoriteiten, uit Afrika meegenomen. Honderden metiskinderen (onderzoek zal moeten uitwijzen om hoeveel het gaat) werden geplaatst in gezinnen of instellingen, meestal in België. Velen van hen hadden echter een familie in Afrika, en soms een Belgische biologische vader die hen erkende maar niet bereid was om voor hen te zorgen. De gevolgen van dit segregatiebeleid en de omvang van het trauma van de metissen en hun families zijn moeilijk te kwantificeren (verlies van identiteit, nationaliteit, broers en zussen, etc.). Het onderzoeksproject 'Resolutie-Metissen' moet een beter inzicht geven in deze segregatie en de actoren ervan, alsook in de individuele en collectieve ervaringen van koloniale metissen.

De 'Resolutie-Metissen', een noodzakelijke en verwachte erkenning

Het eindpunt van een lange strijd

De goedkeuring door de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de 'Resolutie-Metissen' is in de eerste plaats het eindpunt van een lange strijd onder leiding van de metissen en hun nakomelingen, vertegenwoordigd door de vzw 'Metis van België' (hierna MVB) en de feitelijke vereniging miXed2010 (nu miXed2020). Zij strijden er al tientallen jaren voor dat de segregatie waarvan zij het slachtoffer zijn geworden en de gevolgen daarvan worden erkend en grondig bestudeerd. De zoektocht naar hun afkomst blijft de kern van deze inspanningen: velen zijn van hun familie weggerukt en hebben soms nieuwe namen gekregen of hebben de Belgische nationaliteit verloren. Een totale ontworteling en verlies van identiteit, waarvan de effecten

Individuele dossiers van het Bestuurspersoneel in Afrika.
Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

Vliegtuigticket Usumbura (huidige Bujumbura, Burundi)-Brussel op naam van een metiskind, 15 september 1960. Document uit de archieven van de 'Association pour la Protection/Promotion des Mulâtres', Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

in de praktijk nog steeds worden gevoeld door sommige metissen en hun nakomelingen. De belangrijkste taken van de MVB en miXed2020 zijn dus 'het vertegenwoordigen van de metissen uit Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi en van hun kinderen en hun familie (de huidige generaties inbegrepen), in alle kwesties die te maken hebben met hun gemeenschappelijke geschiedenis', en 'hulp aan de metissen bij de toegang tot hun persoonlijke archief'⁽¹⁾.

Een belangrijk element in deze strijd om erkenning is de studie die de regering aan CegeSoma heeft toevertrouwd en die Sarah Heynssens tussen 2010 en 2012 heeft uitgevoerd. Met *Kinderen van Save, gestolen of gered?*, heeft Sarah Heynssens de sluier opgelicht over een deel van de pijnlijke geschiedenis van de koloniale metissen. Haar opmerkelijke werk stelt vast dat honderden metiskinderen vanaf 1926 aan de Witte Zusters van de Missie van Save worden toevertrouwd, vaak nadat ze bij hun biologische moeders werden weggehaald. Ten tijde van de onafhankelijkheid

werden de 124 kinderen, evenals ongeveer 200 metiskinderen uit nabijgelegen dorpen en instellingen, in kleine groepen naar België gestuurd voordat ze door gezinnen in dit land of in het buitenland werden geplaatst en/of geadopteerd.

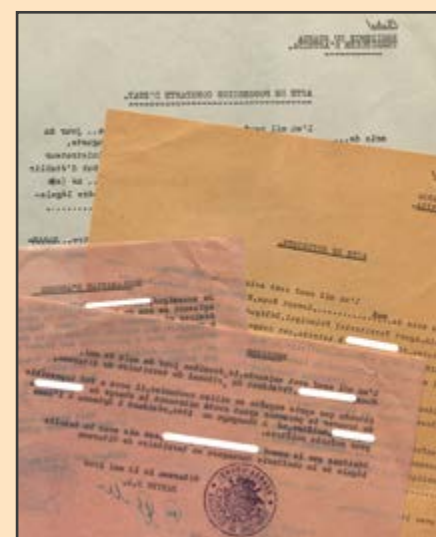
Sinds 2015 hebben verschillende Belgische assemblees de segregatie erkend die door de koloniale autoriteiten tegen metissen werd ingesteld. Het Vlaams Parlement bracht de bal aan het rollen met een reeks maatregelen die onder impuls van Mater Matuta vzw en met de steun van historici, experts en parlementsleden werden genomen. Deze maatregelen resulteerden op 24 november 2015 in de officiële verontschuldiging van het Vlaams Parlement⁽²⁾ aan de slachtoffers van de gedwongen adopties die tussen 1960 en 1980 plaatsvonden met de medeplichtigheid van de katholieke kerk, waaronder de metissen uit de koloniale tijd. In Vlaanderen werd het Vlaams centrum voor adoptie (VCA) voor het eerst belast met de rol van psychosociale ondersteuning van nationale en internationale geadopteerden bij de zoektocht naar hun oorsprong (en, bij uitbreiding, van ontheemde metissen, hoewel zij zelden formeel geadopteerd werden). Onlangs is een Afstamingscentrum opgericht om deze rol op zich te nemen⁽³⁾. Aan de Franstalige zijde van het land is de begeleiding van het zoeken naar de afstamming toevertrouwd aan de Direction de l'adoption - Autorité Centrale Communau-

taire (ACC)⁽⁴⁾. In de loop van 2017 erkenden drie andere vergaderingen - de Senaat⁽⁵⁾, het Parlement van de Franse Gemeenschap⁽⁶⁾ en het Brusselse Franstalig parlement⁽⁷⁾ - op hun beurt de segregatie van de koloniale metissen door de Belgische autoriteiten.

Erkenning en officiële verontschuldiging

Op 29 maart 2018 werd op basis van uitgebreide voorbereidende werkzaamheden en hoorzittingen een 'resolutie over de segregatie waarvan de metissen uit de periode van de Belgische kolonisatie in Afrika het slachtoffer zijn geweest' ('Resolutie-Metissen')⁽⁸⁾, unaniem goedgekeurd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het voorziet in de broodnodige erkenning van 'de gerichte segregatie waarvan de metissen onder het koloniaal bewind over Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi tot 1962 en ingevolge de dekolonisatie het slachtoffer zijn geweest, en het beleid van gedwongen ontvoeringen dat daaruit voortvloeide' (artikel 1). Iets meer dan een jaar later, op 4 april 2019, presenteerde Charles Michel op zijn beurt de officiële verontschuldiging van de Belgische regering⁽⁹⁾ aan de koloniale metissen en hun families, voor 'het onrecht dat hen werd aangedaan en hun lijden'.

Bestuurlijke typedocumenten waarmee metiskinderen van Congo of Ruandi-Urundi naar België werden gestuurd. Documenten uit de archieven van de 'Association pour la Protection/Promotion des Mulâtres', Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

Bijna 60 jaar na de onafhankelijkheid van Congo en van de huidige republieken Rwanda en Burundi, en de ontheemding van vele kinderen uit Afrika, heeft de Belgische staat eindelijk de segregatistische praktijken erkend die door de koloniale autoriteiten tegen de metissen werden ingesteld.

Dit is op zich al een onmiskenbare stap voorwaarts. Hoewel er reeds door onderzoekers grote stappen vooruit werden gezet⁽¹⁰⁾, moet er nog steeds onderzoek worden gedaan om de feiten klaar en duidelijk vast te stellen. Dit werk moet het mogelijk maken om het individuele en collectieve lot van de koloniale metissen beter te begrijpen, maar ook om deze verhalen in te schrijven als deel van de gezamenlijke geschiedenis van België en Centraal-Afrika.

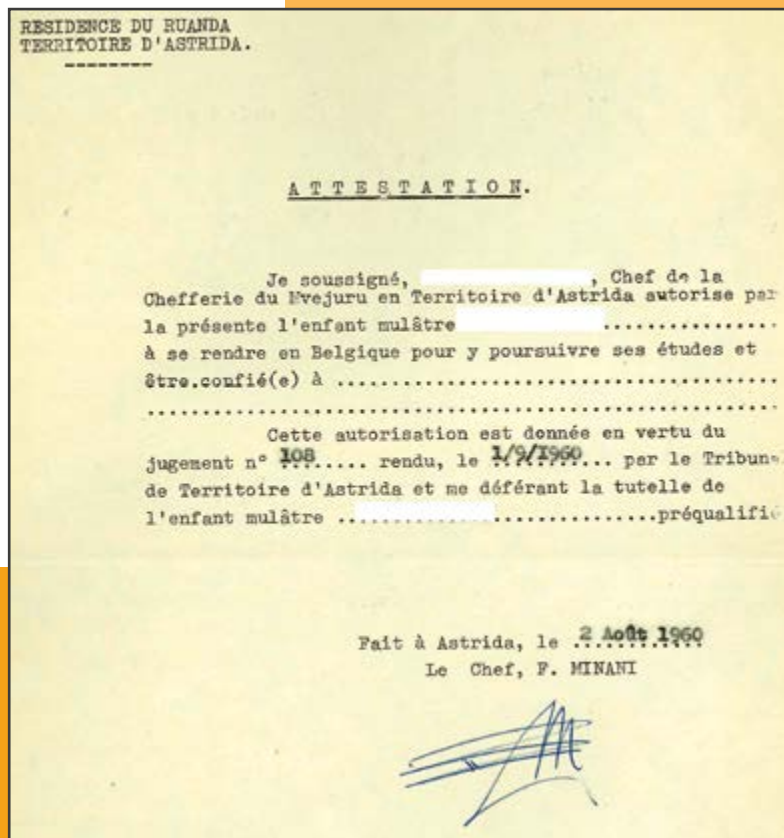
Het onderzoeksproject 'Resolutie-Metissen'

Een zoektocht in twee fasen

De resolutie gaat verder dan een eenvoudige erkenning van de segregatie waar de koloniale metissen onder te lijden hebben: ze stelt een reeks eisen aan de federale overheid. Deze hebben met name betrekking op de implementatie van steunmaatregelen voor koloniale metissen met het oog op de verwerving of het herstel van de Belgische nationaliteit (art. 2), of de raadpleging van de koloniale archieven door deze metissen en hun nakomelingen (art. 3).

Een werkgroep die specifiek werd opgericht om de middelen voor de uitvoering van de resolutie te evalueren (met medewerking van het MVB, het Rijksarchief, het Afrikamuseum, de Federale Overheidsdienst Justitie en Buitenlandse Zaken, de kabinetten van de Eerste Minister, Binnenlandse Zaken, Gelijke Kansen en Wetenschapsbeleid en een academisch deskundige) heeft besloten dat het onderzoek in twee fasen zal worden uitgevoerd, die elk vier jaar zullen duren:

- Fase 1 moet voldoen aan artikel 7, waarin gesteld wordt 'dat alle persoonlijke dossiers van de metissen worden geïnventariseerd en dat er onderlinge verbanden worden gelegd'. Fase 1 begon op 1 september 2019 onder de gezamenlijke leiding van het Rijksarchief en de FOD Buitenlandse Zaken, die het onderzoek financiert.
- Fase 2 zal moeten beantwoorden aan artikel 6, dat oproept 'een uitvoerig historisch onderzoek te laten uitvoeren naar de rol van de burgerlijke en kerkelijke overheden in de behandeling van de metissen in de koloniale tijd in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi'. Deze fase moet nog financiering vinden.

Fase 1 - Objectieven en goedkeuring Een op maat gemaakte database

De eerste fase van het onderzoeksproject 'Resolutie-Metissen' is dus gericht op het catalogiseren van de archiefbestanden die het mogelijk maken om de trajecten van de koloniale metissen te reconstrueren en de familiebanden (adoptief of biologisch, bewezen of verondersteld) die ten gevolge van het door de Belgische overheid gevoerde beleid werden uitgewist, te reconstrueren. Een specifiek door het projectteam ontworpen databank moet het mogelijk maken om voor elk individu de bestaande bronnen en hun plaats van bewaring op te sommen, rekening houdend met mogelijke naamswijzigingen en spellingsvarianten.

Dit onderzoek omvat onder meer de identificatie en de studie van enkele duizenden dossiers uit 9,5 kilometer 'Afrika-Archief'⁽¹¹⁾, die momenteel door de FOD Buitenlandse Zaken aan het Rijksarchief worden overgedragen. Aan dit grote aantal documenten zullen ook andere openbare en privé-archieven in België en in het buitenland worden toegevoegd ('Association pour la Protection/Promotion des Mulâtres', religieuze congregaties, Heilige Stoel, etc.). Het primaire doel van deze eerste fase is om de metissen die daarom vragen de referenties van de hen betreffende archiefstukken te vermelden, om zo hun familiegeschiedenis te reconstrueren. Het moet ook de tweede fase van het onderzoek voorbereiden.

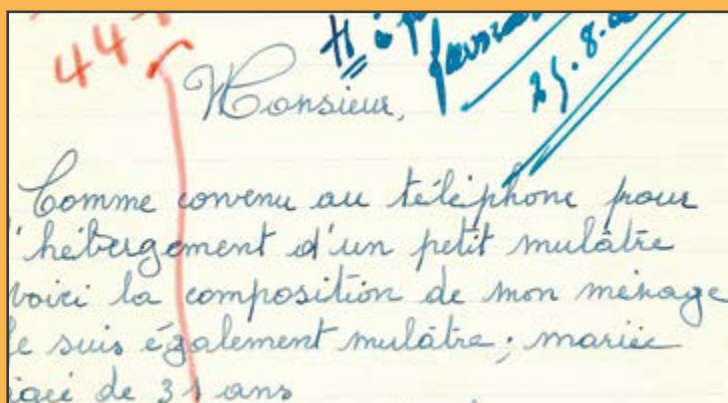
Toelatingsattest
waarmee een metiskind
uit Astrida (huidige
Butare, Rwanda) naar
België werd gestuurd, 2
augustus 1960. Dossier
uit de archieven van
de 'Association pour la
Protection/Promotion
des Mulâtres', Algemeen
Rijksarchief 2 – Depot
Joseph Cuvelier

Een alomvattende en inclusieve aanpak

Het projectteam beschouwt het probleem van de segregatie die de koloniale metissen ondervonden als een geheel. Dit fenomeen kan alleen worden begrepen door terug te gaan naar de oorsprong van de Belgische aanwezigheid in Centraal-Afrika. Het onderzoek bestrijkt dus alle gekoloniseerde gebieden onder Belgisch bestuur/mandaat (Congo en Ruanda-Urundi) en de hele periode van de Belgische overheersing, d.w.z. 1885-1960 voor Congo en 1916-1962 voor Ruanda-Urundi. Het betreft dus alle metissen uit de periode van de Belgische kolonisatie. In het kader van de eerste fase van het project wordt, waar mogelijk, voorrang gegeven aan de dossiers van de koloniale metissen die naar België kwamen ten tijde van de onafhankelijkheden en die vandaag nog steeds administratieve problemen ondervinden.

De belangrijke maatschappelijke dimensie van dit project en de context waarin het plaatsvindt, maken de directe betrokkenheid van de verenigingen die de me-

tissen en hun nakomelingen vertegenwoordigen (AMB en miXed2020) onontbeerlijk. Bovendien zijn we ons ervan bewust dat het raadplegen van informatie (vaak gefragmenteerd, soms tegenstrijdig) door mensen die op zoek zijn naar hun afkomst een emotioneel geladen en mogelijk pijnlijk proces is. We hebben noch de vaardigheden, noch de mankracht die nodig zijn om alle metissen in dit proces individueel te ondersteunen; onze taak is vooral wetenschappelijk. Daarom proberen wij synergieën tot stand te brengen met instellingen en mensen die beschikken over deskundigheid en vaardigheden op dit gebied (Afstammingscentrum, VCA, ACC, enz.). Om tegemoet te komen aan de verwachtingen van de metissen en hun begunstigen, werken we graag op een participatieve en inclusieve manier nauw samen met deze verenigingen, maar ook met de politiek en het middenveld, om de ervaringen en expertise van iedereen te bundelen. Dit alles terwijl de onafhankelijkheid en neutraliteit van het onderzoek wordt gewaarborgd.

Brief van een kandidaat-onthaalfamilie, 19 augustus 1960. Dossier uit de archieven van de 'Association pour la Protection/Promotion des Mulâtres', Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

Vele uitdagingen

De eerste fase van het onderzoeksproject brengt uitdagingen met zich mee op verschillende niveaus. Er zijn natuurlijk de technische uitdagingen bij de uitwerking van een database met de nodige functionaliteiten. Gelukkig kunnen we rekenen op de onschatbare hulp van deskundigen uit het Rijksarchief. We willen ons hier concentreren op twee aspecten: de verzameling van informatie enerzijds en de toegang tot bronnen anderzijds.

Een langlopend heuristisch onderzoek

Een van de grootste uitdagingen ligt op het niveau van het onderzoek zelf: de analyse van een groot aantal strekkende kilometer archief - dat niet altijd geïnventariseerd of gesorteerd is - vereist een lang en nauwgezet heuristisch werk. Ten eerste worden de dossiers zelden expliciet geïdentificeerd als dossiers betreffende metissen. Zoals Sarah Heynssens tijdens de hoorzittingen in de Senaat op 7 februari 2018⁽¹²⁾ zei, bestaat er binnen het 'Afrika-Archief' een lijst van 881 individuele dossiers van metissen uit Ruanda-Urundi (periode 1920-1962). Hoewel deze lijst geenszins exhaustief is, vormt het toch een waardevol werkinstrument. Tot op heden is niets dergelijks voor Congo geïdentificeerd, en de geschiedenis

van de daar geboren metissen blijft tot nu toe veel minder gedocumenteerd. Het heuristische werk is gigantisch. Informatie uit verschillende bestanden moet samengelegd worden om personen en hun relaties te identificeren. De sporen werden soms opzettelijk vervaagd door burgerlijke en godsdienstige autoriteiten, met name in het licht van de "clean-break"-benadering die destijds overheerste, volgens welke geadopteerde of pleegkinderen met een blanco blad moesten beginnen en zo weinig mogelijk over hun afkomst moesten weten. Het zoeken naar informatie met betrekking tot een individu is dus verder bemoeilijkt door mogelijke naamsveranderingen, verschillende schrijfwijzen van namen en vervalsing van informatie (plaats en datum van geboorte of identiteit van biologische ouders).

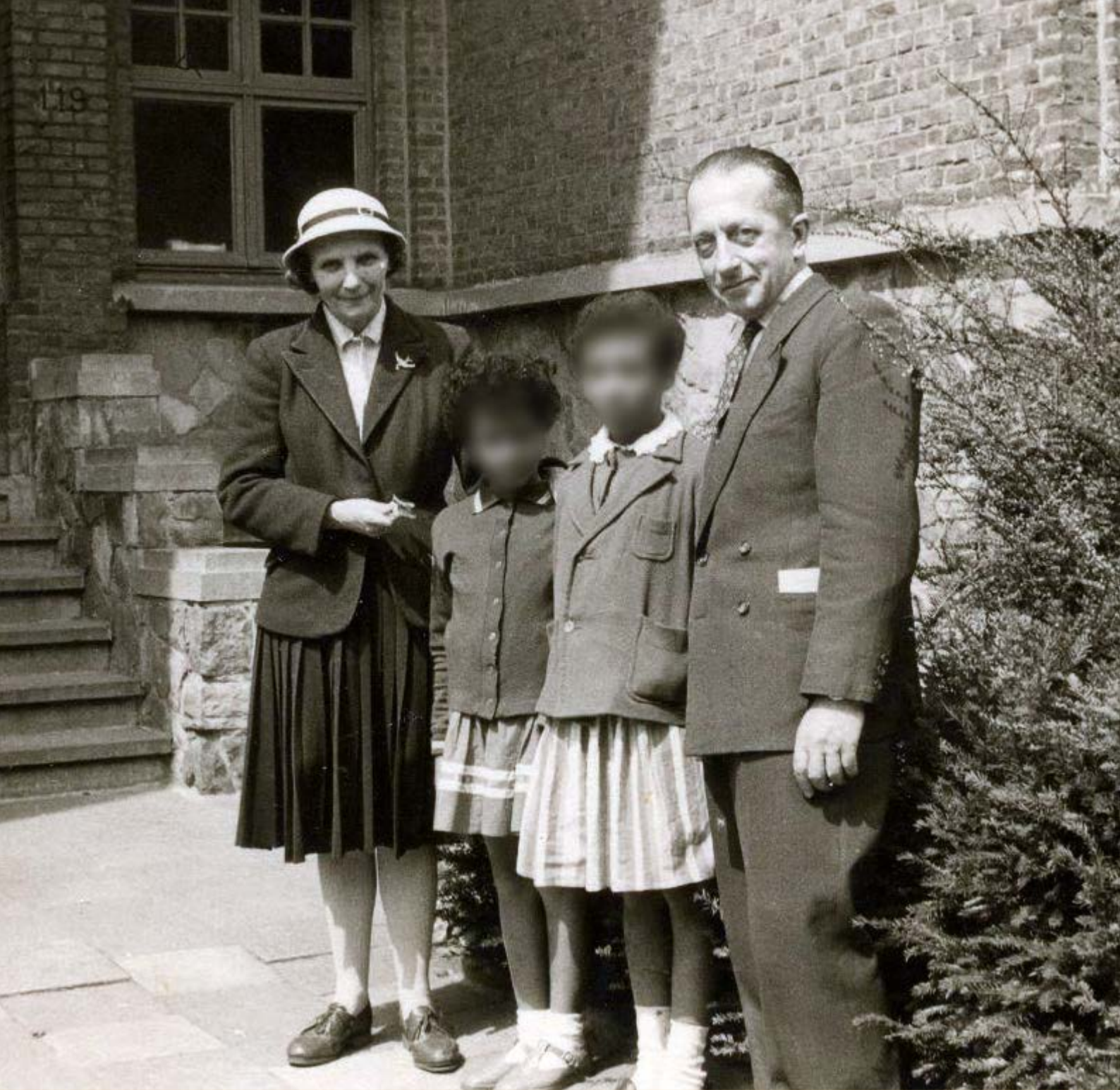

Foto genomen voor het protestantse weeshuis 'Notre Maison' in Ukkel, 1961.

Foto ter beschikking gesteld door Mevrouw Éveline Schmit.

Het is ook moeilijk om een idee te krijgen van het aantal metissen gedurende de hele koloniale periode, aangezien de Belgische koloniale administratie zeer weinig bruikbare numerieke en seriële gegevens heeft achtergelaten. Zo was er bijvoorbeeld het besluit van de gouverneur-generaal van 15 juli 1915 dat slechts in zeer beperkte mate werd uitgevoerd, waarin werd opgeroepen tot de systematische registratie van metiskinderen die niet door hun Europese ouders worden erkend in de registers van de 'population indigène évoluée'. De tellingen van de metisbevolking

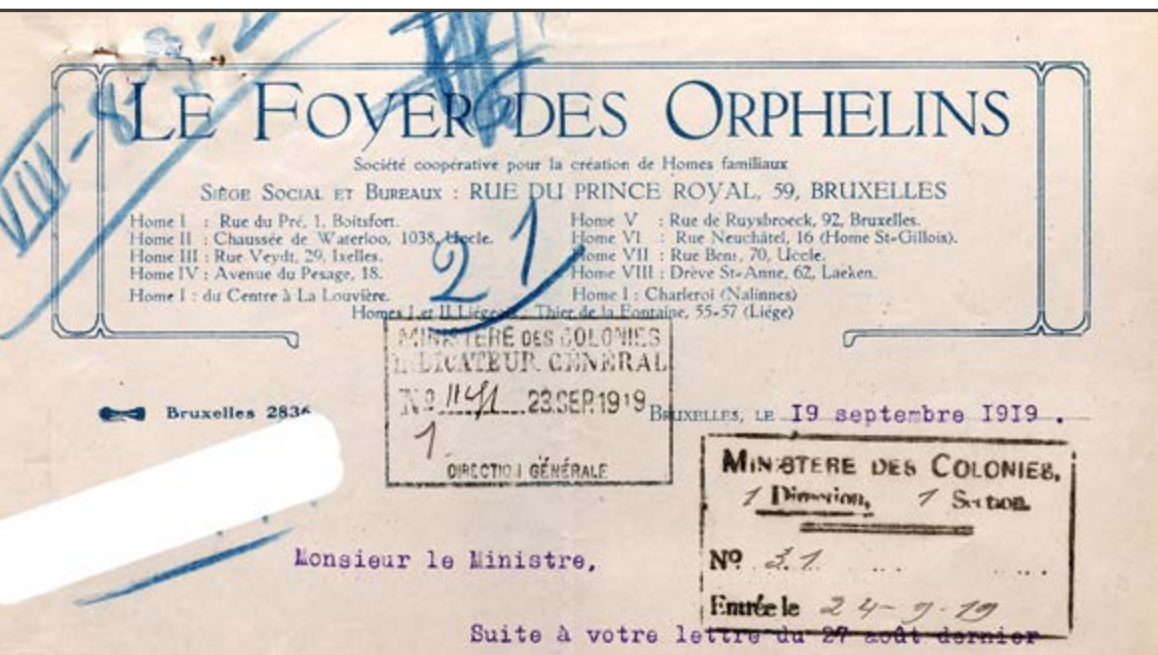
door de koloniale autoriteiten zijn verre van volledig, aangezien de kwaliteit en de kwantiteit van de verstrekte gegevens van het ene gebied tot het andere sterk verschilt⁽¹³⁾. Bovendien blijven we afhankelijk van het behoud en de toegankelijkheid van archieven, wat betekent dat sommige personen en instellingen onvermijdelijk beter gedocumenteerd zullen blijven dan andere. Een langdurig heuristisch werk is op dit moment bezig, waarin alle expertise van de promotoren en het team van het project gemobiliseerd wordt.

Toegang tot bronnen, tussen mensenrechten en de bescherming van persoonsgegevens

De voornaamste moeilijkheid die dit onderzoek aan het licht brengt, houdt zeker verband met de overdraagbaarheid van informatie en het bindende karakter van de wetgeving inzake de bescherming van privacy en de verwerking van persoonsgegevens. De toegang tot bronnen is in de context van het herkomstonderzoek in het algemeen problematisch⁽¹⁴⁾, maar dat is hier in het bijzonder het geval. Archieven zijn de enige bron van informatie die kan worden gebruikt om de feiten te reconstrueren en om bewijsstukken van identiteit, afstamming, enz. te leveren. Het toegankelijk maken van deze gegevens voor de betrokken personen is van cruciaal belang.

we hen toegang kunnen geven tot hun dossiers: hoe kunnen aanvragers van de betrokken personen toestemming vragen om die dossiers te raadplegen, als ze zijn of haar identiteit niet kennen, of zelfs niet eens weten dat ze bestaan? De vraag is nog acuter als het gaat om veronderstelde filiatie. In dit geval zou alleen een vordering tot het indienen van een dossier bij de bevoegde rechtbank de belanghebbenden in staat stellen om toegang te krijgen tot het dossier van hun vermoedelijke vader. Dit probleem was al aan de orde gesteld tijdens de verschillende voorbereidende werkzaamheden van de 'Resolutie-Metissen'. Mogelijke oplossingen werden dan besproken, met name de invoering in het Belgische recht van een uitzondering van de AVG voor onderzoek met een humanitair karakter (zie overweging 158 van de AVG).

Ook de aanwezigheid van geclassificeerde documenten in archiefbestanden kan problematisch zijn, hoewel de FOD Buitenlandse Zaken dit probleem gedeeltelijk heeft opgelost door documenten die meer dan 40 jaar oud zijn, automatisch te declassificeren binnen de eigen archieven en die van de rechtsvoorgangers. Daarnaast werd in maart 2018 in de Kamer een wetsvoorstel ingediend tot invoering van een algemene declassificatieregeling voor geclassificeerde stukken⁽¹⁶⁾. Het

Brief van de 'Foyer des orphelins' (Stichting voor weeskinderen) m.b.t. de bescherming van een metiskind, 19 september 1919. Dossier 'Protection des mulâtres' uit het fonds 'Gerechts-personeel' van het Ministerie van Koloniën, Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier

We staan voor een complex probleem. Het wetgevend kader dat in België van kracht is - voornamelijk de AVG en de wet van 30 juli 2018 betreffende de verwerking van persoonsgegevens⁽¹⁵⁾ - is immers gericht op de bescherming van personen met betrekking tot de hen betreffende persoonsgegevens. Een strikte interpretatie van dit wettelijk kader betekent dat een persoon, om toegang te krijgen tot een dossier over een levende derde partij, de toestemming van deze laatste moet hebben. Dit zou een van de doelstellingen van de resolutie en het ontwerp ernstig aantasten, namelijk de reconstitutie van broers en zussen en de identificatie van de afstamming. In dat geval zou een grote deel van de informatie die we verzamelen niet vermeld kunnen worden.

Als de wetgeving strikt zou worden toegepast, zouden we de aanvragers gewoon niet kunnen informeren over het bestaan van broers en zussen. Nog minder zouden

Rijksarchief speelt een actieve en geëngageerde rol in de campagne voor de automatische declassificatie van historische documenten na een bepaalde periode. Het doel is om een betere toegang tot bronnen te garanderen voor alle burgers, en dus een betere kennis van ons (koloniaal) verleden en meer transparantie⁽¹⁷⁾.

De interpretatie van een wettelijk kader laat altijd ruimte. Dit project biedt de mogelijkheid om een eerlijke benadering te vinden, waarbij het menselijke en het recht van individuen om toegang te krijgen tot informatie over hun verleden overheerst - zonder iemand schade te berokkenen. Het humanitair recht moet voorrang hebben op de regels inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Het waarborgen van een goede bewaring van de archieven, maar ook van de toegankelijkheid ervan voor de burgers, moet een belangrijke zorg zijn van elk democratisch regime dat zich bezighoudt met het

waarborgen van zowel het goed bestuur als de heilzame transparantie in het optreden van de machthebbers. In dit verband moet erop worden gewezen dat in artikel 19 van de Verklaring van de Rechten van de Mens staat dat iedereen het recht heeft om 'door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven'. Op internationaal niveau worden het recht op kennis en de vrije toegang tot administratieve informatie steeds meer een fundamenteel recht. 'Archieven zijn essentiële instrumenten geworden voor de bestrijding van de straffeloosheid en de wederopbouw van de rechtsstaat. Als bewijs van mensenrechtenschendingen stellen zij slachtoffers in staat hun recht op waarheid, gerechtigheid en genoegdoening te doen gelden en staten in staat hun plicht tot herdenking te vervullen'⁽¹⁸⁾. Wij zijn ervan overtuigd dat dit fundamentele recht om te weten naar voren moet worden gebracht om effectief te kunnen reageren op de wensen van de 'Resolutie-Metissen', op de verwachtingen van de metissen en hun rechthebbenden, en om transparant en exemplarisch onderzoek te doen, dat licht werpt op deze donkere kant van onze gezamenlijke geschiedenis. Het recht om te weten en de herinneringsplicht zijn opnieuw intrinsiek met elkaar verbonden. Het is door kennis dat er een echte erkenning van de feiten mogelijk zal zijn en dat we allemaal kunnen beginnen met de noodzakelijke verzoening met dit pijnlijke verleden.

Foto ter beschikking gesteld door de heer John van der Linden.

Het projectteam steunt dus op een maximum aan bestaande expertise (juridisch, technisch, psychologisch, sociaal) om aangepaste oplossingen en een menselijk en doeltreffend antwoord te bieden op de legitieme verwachtingen van de koloniale metissen en hun rechthebbenden wat betreft de toegang tot de archieven die hen aanbelangen.

Om een goede communicatie over het project te waarborgen, de beschikbare informatie te centraliseren en de procedures en stappen voor geïnteresseerde personen te vergemakkelijken, werd de website www.metis.arch.be gerealiseerd.

Noten

- (1) Zie website van MVB en miXed2020: <http://metisbe.squarespace.com/wij-zijn-nous-sommes>
- (2) <https://www.flickr.com/photos/116701525@N05/albums/72157659315933284>
- (3) <https://www.kindengezin.be>; <https://afstammingscentrum.be>
- (4) <http://www.adoptions.be>
- (5) https://www.senate.be/home/sections/wet_resolutie/20170707_colonization/20170707_colonization_fr.html
- (6) <https://www.pfwb.be/le-travail-du-parlement/doc-et-pub/documents-parlementaires-et-decrets/dossiers/001551490>
- (7) <https://www.parlementfrancophone.brussels/documents/compte-rendu-de-la-seance-pleniere-du-17-mars-2017/document>
- (8) <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2952/54K2952007.pdf>
- (9) <https://www.dekamer.be/doc/PCRI/pdf/54/ip280.pdf>
- (10) Zie het werk van Lissia Jeurissen, waaronder: *Quand le métis s'appelait 'mulâtre': Société, droit et pouvoir coloniaux face à la descendance des couples eurafricains dans l'ancien Congo Belge*, Louvain-La-Neuve, Academia Bruylant, 2003; van Assumani Budagwa: *Noirs-Blanc, Métis – La Belgique et la ségrégation des Métis du Congo belge et Ruanda-Urundi*, Court-Saint-Étienne, uitgegeven bij de auteur, 2014; en het essentiële werk van Sarah Heynssens: *De kinderen van Save, een geschiedenis tussen Afrika en België*, Antwerpen, Polis, 2017.
- (11) CANDAELE, Chiara, LAUWERS, Delphine, PIRET, Bérengère et VAN EECKENRODE, Marie, "Van confiscatie tot dekolonisatie. De uitdagingen van de koloniale archieven", in META. Tijdschrift voor Bibliotheek en Archief, 2021, n°2, pp. 10-15.
- (12) <https://www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/54/2952/54K2952005.pdf>
- (13) JEURISSEN, Lissia, 'Les ambitions du colonialisme belge pour la 'race mulâtre' (1918-1940)', in *Revue belge d'histoire contemporaine*, 32 (3-4), 2002, pp. 501-502.
- (14) Zie bijvoorbeeld: FELDMANN, Eugénie, *Accéder à ses origines personnelles: démarche, accompagnement, témoignage*, Rueil-Malmaison, Ash Eds., 2006.
- (15) Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>; Wet betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2018073046
- (16) <https://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/55/0732/55k0732001.pdf>
- (17) Zie: TALLIER, Pierre-Alain et LAUWERS, Delphine, 'La publicité nuit gravement au secret', accessible sur le blog *Belgium WWII* (<https://www.belgiumwwii.be/blog/la-publicite-nuit-gravement-au-secret.html>), ook gepubliceerd in *Info-AAFB*, n° 26, april 2020, pp. 23-26.
- (18) CANAVAGGIO, Perrine, TALLIER, Pierre-Alain et al., 'Archives et Droits de l'Homme à l'échelle internationale. De la nécessaire conservation à l'indispensable droit à l'information', in DECEULAER, Harald, LIBERT, Marc, TALLIER, Pierre-Alain (dir.), *Lokaal en internationaal. De archivaris tussen geschiedenis en maatschappij – Du local à l'international. Le rôle des archivistes pour l'histoire et la société. Liber Amicorum Michel Van der Eycken*, Bruxelles, Archives générales du Royaume, 2015, pp. 45-59 (Studia, 153). De geciteerde zin bevindt zich op p. 58.